

Enkele tips voor een liturgie voor een huisdienst¹

- Welkom zuster, broeder, aan u allen! Deze dienst op papier is vanwege de lockdown een alternatief voor onze samenkomsten op de zondagmorgen in de Vermaning.
- Overweeg om dit op het gewone tijdstip te houden op de zondagmorgen om 10:00 uur of een ander moment om toch de eenheid rond een gezamenlijke Bijbeltekst te ervaren.
- Overweeg om van tevoren één (of twee) cd ('s) met (religieuze) muziek te kiezen, één om mee te beginnen en één om aan het slot mee te eindigen.
- U kunt een kaars met lucifers klaarzetten.
- Na afloop is er de gebruikelijke collecte, voor de bestemming zie de laatste bladzijde. U kunt een bedrag overmaken naar het genoemde rekeningnummer.
- Op de laatste bladzijde zijn mededelingen te vinden.
- Koffie is er, vooraf en/of na afloop van deze huisdienst.

ds. Tjitske Hiemstra, voorganger van DG Leeuwarden
wensst u een goede dienst toe in verbondenheid.
Reacties op deze huisdienst graag naar: tj.hiemstra@hetnet.nl

¹ Deze orde van dienst is geïnspireerd door het doopsgezinde dienstboek *De gemeente komt samen* (1998).

De gemeente komt in gedachte samen

Thema: "Als pelgrims onderweg met de Wijzen"

* Muziek van cd.

* Ontsteken van een kaars

In Gods Naam ontsteken we het Licht,
Gods zei immers: Er zij Licht.
Jezus zei: Ik ben het Licht der Wereld,
in deze lichtende Geest vieren we samen.

* Een moment van inkeer, in gedachten verbonden met broeders en zusters

* Bemoediging

Onze Hulp is in de Naam van de Eeuwige
Schepper van al wat leeft
die in ons gelooft, op ons hoopt, ons liefheeft,
die bron van licht en leven is
en ons nabij tot het eind van de tijd.

* Zingen: NL. 489: 1 of oude liedboek 160: 1

Komt ons in diepe nacht ter ore:
de morgenster is opgegaan,
een mensenkind voor ons geboren,
'God zal ons redden' is zijn naam.
Open uw hart, geloof uw ogen,
vertrouw u toe aan wat gij ziet:
hoe 't woord van God van alzo hoge
hier menselijk aan ons geschiedt.

* Gebed

God, die met ons is,
Een nieuw jaar ligt voor ons, we weten niet wat het zal brengen.
We hopen op een vaccin dat ons leven weer open doet gaan, elkaar weer werkelijk ontmoeten, zonder die anderhalve meter afstand. In vertrouwen willen we op weg gaan, op weg met alles wat ons blij maakt, maar ook met ons verdriet, met soms verlies of angst. Ons leven heeft vaak zoveel verschillende kanten, zo ook de wereld om ons heen. We bidden u, God, kom met uw licht en liefde. Laat uw ster schijnen in ons midden. Wijs ons de weg, verlicht ons levenspad, dat wij zelf lichten worden voor elkaar. In Jezus' Naam, licht der wereld genoemd, Amen

* Bijbellezing: Mattheus 2: 1-12

* Zingen Lied 476: 4 (oude liedboek gezang 145: 3)

Wijzen uit het Oosten, uit zo verre land,
zij zochten onze Here met offerand',
Ze-offerden ootmoediglijk mirr', wierook ende goud
te-eren van dat kinde, dat alle ding behoudt.

Kyrieleis

* Overdenking in vijfvoud

Gemeente van Christus, broeders en zusters in uw eigen huiskamer,

In Bazel bezocht ik enkele jaren terug in het museum van Culturen een tentoonstelling over pelgrimage. De tentoonstelling was ingericht in 5 hoofdstukken, die vandaag de 5 onderdelen van mijn preek zijn. Terwijl ik me verwonderde over alle aspecten van pelgrimeren, dacht ik aan de verre reis van de wijzen naar het Kind, omdat ze een ster gezien hadden. En tegelijk dacht ik aan onze eigen levensreis. De ene reis is korter dan de ander, maar allen zijn we door geboorte aan onze levensreis op aarde begonnen. En als je een nieuw jaar ingaat, sta je daar extra bij stil. Wat laat ik achter me, waar zal de weg me dit jaar brengen? Graag neem ik u vandaag mee naar 5 haltes onderweg van ons leven. Nu we in deze tijd allemaal min of meer gedwongen worden om thuis te blijven, is het wel fijn om in gedachten toch op reis te gaan.

Waarom gaan we op weg?

Vanmorgen konden we niet onze eigen vermaning bezoeken, samen zingen, bidden en luisteren, maar wel blijft het een keuze om deze innerlijke pelgrimage aan te gaan. Het kerstverhaal van Lucas vertelt van de geboorte van een kind, gezang van engelen en het sobere bezoek van herders, die komen kijken naar een pasgeboren kind in een armoedige stal of grot.

Driekoningen op 6 januari heeft veel meer een universeel en kosmisch aspect, waarbij de wijzen of magiërs of koningen alle volkeren en alle culturen vertegenwoordigen. Met geschenken van allure: goud, wierook en mirre. De Bijbeltekst van Mattheus 2 is uiterst summier over het feit, waarom de wijzen op weg gegaan zijn. **Wij hebben zijn ster zien opgaan; de ster van de pasgeboren Koning der Joden**". Rond die ster zijn vele berekeningen en rond de wijzen zijn vele verhalen geschreven, zelfs over een vierde wijze; die te laat aankomt, pas bij de kruisiging van Jezus! Maar de evangelist blijft summier over het waarom ze op weg gingen en daarna horen we ook niets meer over hen. Toch moet er iets essentieels gebeurd zijn.... Je gaat niet zomaar op weg...

Waarom gaan in deze tijd (als het weer mag) mensen als pelgrim naar Jeruzalem, Santiago de Compostella, Rome, Assisi, Taizé, Iona of Witmarsum? Voor de één zal het avontuur, de reislust, nieuwsgierigheid of vlucht uit de eentonigheid van alledag de aanzet zijn. Voor een ander een leven met vragen, een zoektocht naar inhoud vanuit onbehagen, misschien een diepe levenscrisis, een relatiebreuk, waardoor je op weg gaat en zoekt naar nieuwe inhoud van je leven. De laatste tijd gaan ook vele niet-gelovigen op pelgrimage. Maar ook thuis op uw eigen stoel kun je die pelgrimsreis aangaan, nl. de reis naar je eigen binnenste. "De langste reis is de reis naar binnen", vind ik één van de mooiste uitspraken van Dag Hammarskjöld. Uiteindelijk is ook elke pelgrimage die je uiterlijk maakt, tegelijk een weg naar binnen, een innerlijke verandering. Ook de weg naar belijdenis doen en je laten open is een soort van pelgrimage. Waarom ben je zelf ooit op weg gegaan?

Voor u de tussenzang leest of zingt kunt u bij deze vraag even stilstaan en misschien er iets over opschrijven of samen over in gesprek gaan...

(pelgrimslied op melodie van NL 601: "Licht dat ons aanstoot in de morgen" of psalm 118)

*1. Mensen die gaan langs vele wegen,
altijd en iedereen op weg.
Geen blijvend huis, geen vaste stede:
altijd verlaten wat je hebt.
Geen vaste koers, geen lichtend baken,
altijd vaarwel en naar waarheen?
Opstaan en weer op nieuw verlaten
wat in de aanvang veilig scheen.*

Opbreken, vertrekken, loslaten...

De wijzen moesten huis en haard, vrouw en kinderen achterlaten om te kunnen gaan. Ze hadden geen idee; hoelang ze weg zouden zijn, hoe en óf ze terug zouden keren. Als je grenzen overgaat het onbekende in, dan gaat het om openstaan en leren loslaten. Hoeveel moeite kostte het u om het nieuwe jaar in te gaan? Of zag u er verlangend naar uit, vanwege de komst van een veelbelovend vaccin. Of hebt u allerlei onverwerkte dingen uit het oude jaar meegenomen het nieuwe jaar in? Alles waar we zélf geen afscheid van nemen, gaat met ons mee. Het begeleidt ons en kan ons overvallen op een onverwacht moment. Wanneer wij wel afscheid konden nemen, gaat het óók met ons mee, nog lange tijd, dikwijls voorgoed. Maar dan is het een reisgezel met wie wij in gesprek kunnen gaan. En van wie wij op den duur ook antwoord krijgen. (Herman Andriessen “Naar het land dat ik u wijzen zal”)

Durven wij écht afscheid te nemen, los te laten en te vertrekken? Ik ben me bewust dat dit soms jaren kost, als een relatie verbroken is, als een geliefde overlijdt, als je van baan verandert of er gedwongen uit moet, als je gezondheid wankelt, als het leven ineens anders is geworden door een levensbedreigend virus. Wat kan er veel zijn tijdens onze levensreis, waaruit we moeten opbreken, en zullen moeten loslaten, zeker in deze onwisse tijden. We worden vaak onvrijwillig tot pelgrims naar de plek waar God gevonden wordt en elke stap van onze reis is op Gods heilige grond.

We lezen of luisteren naar het pelgrimslied “I am a pilgrim”
van de CD: Heavenly Light van Geoffrey Nobes

I am a pilgrim

I am a pilgrim on a journey
to the place where God is found;
and every step along that journey
is upon God's holy ground

I am a traveller on a journey,
trusting though the road is long;
and every step along that journey
gives me faith and makes me strong.

I am a seeker on a journey,
I am guided by his hand;
and every step along that journey
leads me to the promised land.

I am a pilgrim on a journey
to the place where God is found;
and every step along that journey
is upon God's holy ground.

Onderweg zijn: begeleiders en tekens

Wie en wat begeleidt ons op onze weg? Reisboeken, richtingborden, maar ook kerken en kathedralen, woorden uit de bijbel en andere boeken en met name mensen die ons letterlijk of figuurlijk de weg wijzen. Daarnaast is er de innerlijke stem die ons de weg wijst, wat goed is en wat niet, of de droom in de nacht, die waarschuwt, of een teken geeft en ons begeleidt op onze weg. De wijzen volgden de ster, die hen in de nacht de weg wees. Ze komen bij koning Herodes vragen "Waar is de pasgeboren koning der Joden?" Deze geschrokken koning vraagt zijn raadslieden naar wat er in de Schrift staat en meteen klinkt het antwoord van profeet Micha: Bethlehem in Judea. En de ster bleef ook boven deze plek stilstaan! Herodes trad op als begeleider, maar ondertussen jeuken hem de vingers om dit kind te doden. De wijzen luisteren gelukkig ook naar andere tekens en nemen hun dromen serieus, waardoor ze niet langs Herodes teruggaan naar hun land.

Het vreemde is...dat Herodes gelooft in dit Schriftwoord en maatregelen neemt! De Schriftgeleerden blijven echter zitten. Zij reizen wel door de Schrift, maar komen niet in beweging; pas 30 jaar later, als Jezus rondtrekt door het land gaan ze met elkaar in gesprek. Het kan dus zijn, dat je de zichtbare tekens niet verstaat, dat het niet jouw tijd is om te reageren. Voor ieder is er een eigen tijd om op weg te gaan en in beweging te komen. Om het letterlijk of figuurlijk te wagen om een nieuwe weg in te slaan. Wetend dat God met je zal zijn onderweg en je ondanks alles innerlijk weet, door Zijn hand geleid te worden. Ook al snap je niets van de diepe dalen die er soms zijn, van je dwalen, je verdriet of twijfel. Wat kunnen mensen om je heen dan van cruciaal belang zijn, die je moed geven, die je bijstaan, die je troosten, die je een por in de rug geven en steunen, eten en drinken onderweg en je geestelijk begeleiden. Welke begeleiders of tekens werden voor u van wezenlijk belang?

*2. Mensen gaan onderweg te samen
spreken en vragen naar elkaar.
Zoeken de wegen als ze dwalen,
wijzen het spoor de ander aan.
Altijd weer nieuwe moed te vinden
en delend van elkanders brood.
Horen naar wat het hart beminde
wat is je diepst gewenste droom?*

Het doel: Was dit het waarvoor ik op weg ging?

De wijzen zien de ster stilstaan boven de plaats waar het kind was. Toen ze dat zagen, werden ze **vervuld van diepe vreugde**. Ze gingen het huis binnen en vonden het kind met Maria. Ze wierpen zich neer om het eer te bewijzen en boden het kind hun geschenken aan: goud voor de koning, wierook voor de priester incl. mirre om hem uiteindelijk mee te balsemen. Deze wijzen, magiërs of koningen knielen neer en aanbidden het kind. Was dit het doel? Wat me raakt in dit verhaal is dat ze vervuld worden van diepe vreugde, dat gebeurt als de ster stilstaat. Dat is immers de taal die zij verstaan; waardoor zij op weg zijn gegaan. Daaropvolgend gaan deze geleerde heren door de knieën. *Komt laten*

wij aanbidden, die koning! Aanbidden betekent dat hun ogen opengaan voor Gods aanwezigheid via die ster zich openbarend in dit Kind. God die aanwezig was in hun hele tocht en bij de aankomst voelbaar door een diepe vreugde!

Wat is het doel van ons leven? Zijn er mensen die - op leeftijd gekomen - zullen zeggen: Ik heb mijn doel bereikt? Ik denk aan die overbekende woorden van Dag Hammarskjöld, secr. generaal van de Verenigde Naties, die enkele maanden voor het vliegtuigongeluk in Kongo Pinksteren 1961 schreef in zijn dagboek: *“Ik weet niet wie – of wat – de vraag stelde. Ik weet niet wanneer zij gesteld werd. Ik herinner me niet dat ik antwoordde. Maar eens zei ik JA, tegen iemand – of iets. Vanaf dat moment heb ik de zekerheid dat het leven zinvol is en dat mijn leven, in onderwerping, een doel heeft.”* Voor pelgrimstochten is het doel: de aankomst in de heilige stad. De poorten van Jeruzalem binnengaan, dat ervoer ik ooit als een heel bijzonder gebeuren. Staan op het St. Pietersplein van Rome en die eeuwenoude historie overal rondom je zien en voelen. Je hand leggen in de pilaar, waar alle pelgrims voor mij hun hand ingelegd hebben in Santiago. Of de energie van het eiland Iona voelen, waar de pelgrimstocht over het eiland eindigt op de begraafplaats, omdat we geloven dat juist in de graftuin ons opstandings-geloof is begonnen en vaak midden in de hopeloosheid een nieuw begin wordt gegeven. (Maar ook lopen van Pingjum naar Witmarsum deed me iets in het besef dat Menno Simons daar ooit vaak heen en weer is gegaan). Hebben wij een doel voor ogen met ons leven? *(Sta hier eens een moment bij stil, schrijf er iets over op of spreek erover met uw huisgenoot voor u het vierde couplet leest of zingt)*

4. Aankomen wanneer? nooit ten einde

Eens toch de lange weg gegaan.

O, mochten wij dan samen delen,

ieder vertelt zijn reisverhaal.

Het laatste doel vereent de wegen:

zal niet herkenning vrede zijn?

Over nog meer moet nu gezwogen,

meer kan een pelgrimslied niet zijn.

Terugreis

De wijzen werden gewaarschuwd in een droom om via een andere route terug naar hun land te gaan. Niet langs Herodes, zodat Jozef en Maria met hun kind tijd hadden om te vluchten naar Egypte, want naast de wijzen, werd ook Jozef gewaarschuwd door een engel in zijn droom. De wijzen gaan vol vreugde terug. Hun leven heeft een keer genomen. Ze hebben gekeken in de ogen van dit Goddelijk Kind en daarin een nieuwe weg gevonden! Abt Notker Wolf van de Benedictijnen schrijft: *“Het grote onderscheid tussen vroeger en nu schijnt mij te zijn: Vroeger was er de zekerheid van het vinden. Vandaag staat het zoeken op de voorgrond.”* Er zijn veel tips om te pelgrimeren, volop reisdoelen etc., maar nauwelijks tips voor een goede terugreis en een integratie in het leven van alledag. De ervaring van de wijzen, dat ze een andere weg terug gingen, blijft me bij. Als je een bijzondere ervaring meegemaakt hebt, dan blijft die intense vreugde een kostbaar iets in je leven. Je weg gaat vanaf dat moment anders en daar zijn vaak geen woorden voor te vinden. Die hoogte of die diepte zou je nooit meer willen missen; die intensiteit gaat een leven lang mee. Over nog meer moet nu gezwogen, meer kan dit pelgrimsverhaal niet zijn.

U allen wens ik een leven als pelgrims met Gods heil en zegen innerlijk onderweg, en naar ik hoop later in dit jaar ook weer met ons lijf op weg te kunnen gaan, Amen

* Pelgrimsmuziek bijv. van NL 802:

*Door de wereld gaat een woord en het drijft de mensen voort:
"Breek uw tent op, ga op reis naar het land dat Ik uw wijs."
Here God, wij zijn vervreemden door te luisteren naar uw stem.
Breng ons saam met uw ontheemden naar het nieuw Jeruzalem.*

- Voorbeden, eigen stil gebed en Onze Vader

God, die met ons gaat op ons levenspad. Alles wat we meemaken, U weet ervan, we staan daarin niet alleen. Vanaf onze geboorte, onze moederschoot was u daar.. En wanneer worden wij ons daarvan bewust? Wij mensen zijn pelgrims, levenslang onderweg. God wees met onze reis door deze coronatijd. Nu we thuis moeten blijven, slechts wat wandelen en fietsen en beperkt familie of vrienden kunnen opzoeken. Wees met de zieken, mensen op IC, de verzorgers, verplegers en artsen. De mensen waarvan hun zaak failliet dreigt te gaan en al het andere dat zo anders gaat dan voorheen. We bidden om kracht, steun en troost voor de toekomst, dat we elkaar omringen en begeleiden op onze weg. Doe lichten uw aangezicht over ons. In stilte bidden we onze eigen gebeden...

Onze Vader die in de hemelen zijt uw naam worde geheiligd, uw koninkrijk kome uw wil geschiede gelijk in de hemel also ook op de aarde geef ons heden ons dagelijks brood en vergeef ons onze schulden gelijk ook vergeven onze schuldenaren. en leid ons niet in verzoeking maar verlos ons van de boze. Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in eeuwigheid - Amen

* Slotlied NL 416: Ga met God en Hij zal met je zijn

1. Ga met God en Hij zal met je zijn, jou nabij op al je wegen met zijn raad en troost en zegen. Ga met God en Hij zal met je zijn.
2. Ga met God en Hij zal met je zijn: bij gevaar, in bange tijden, over jou zijn vleugels spreiden. Ga met God en Hij zal met je zijn.
3. Ga met God en Hij zal met je zijn: in zijn liefde je bewaren, in de dood je leven sparen. Ga met God en Hij zal met je zijn.
4. Ga met God en Hij zal met je zijn tot wij weer elkaar ontmoeten, in zijn Naam elkaar begroeten. Ga met God en Hij zal met je zijn

* Zegenbede (4e eeuw van St. Patrick)

De Eeuwige zij voor je om je de juiste weg te wijzen.
De Eeuwige zij achter je om je in de armen te sluiten en te beschermen tegen gevaar.
De Eeuwige zij onder je om je op te vangen, wanneer je dreigt te vallen.
De Eeuwige zij in je om je te troosten, wanneer je verdrietig bent
Hij omgeve je als een beschermende muur, wanneer anderen over je heen vallen
De Eeuwige zij boven je om je te zegenen.
Zo zegene je God vandaag, morgen en tot in eeuwigheid. Amen

* De kaars wordt gedoofd en we nemen het licht in ons binnenste mee de wereld in, om onszelf en onze

naasten met licht te omgeven.

- Deze dienst werd samengesteld door ds. Tjitske Hiemstra van DG Leeuwarden.
- Verschillende diensten en bijeenkomsten gaan bij deze lockdown niet door.
- Verschillende voorgangers van de Noordelijke provincies maken per toerbeurt huisdiensten die toegezonden worden naar alle secretariaten van gemeenten in Friesland en Groningen, en daarbuiten. De secretariaten zorgen voor verdere verspreiding. Zo proberen wij met elkaar voor continuïteit te zorgen.
- Volgende week zondag 10 januari zendt Omrop Fryslân om 10 en 12 uur de live-dienst uit met ds. Pieter Post vanuit Trinitas in Heerenveen er zal dan geen huisdienst zijn. Op zondag 17 januari wordt de huisdienst verzorgd door ds. Renze Yetsenga uit Groningen
- Collectebestemming:
- Vergeet elkaar niet: bel en mail elkaar, stuur een kaartje, en bid om genezing en gezondheid voor broeders en zusters, en voor vele anderen om ons heen en veraf, voor werkers in de zorg, de vele vrijwilligers, en voor de overheid. Bied waar het kan, je diensten aan voor hen die extra aandacht nodig hebben, bijvoorbeeld boodschappen halen.